

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 314/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. apríla 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, porušenia čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 Sžso 31/2013 z 28. mája 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. augusta 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušenia čl. 12 ods. 1 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 Sžso 31/2013 z 28. mája 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza:

«Rozsudkom sp. zn. 9 Sžso/31/2013 zo dňa 28. 05. 2014 Najvyšší súd Slovenskej republiky /ďalej „NS SR“, zmenil rozsudok Krajského súdu v Bratislave /ďalej „krajský súd“/ sp. zn. 6 S/40/2012-35 zo dňa 08. 02. 2013 tak, že sťažovateľovu žalobu ako nedôvodnú zamietol.

Sťažovateľovi bol rozhodnutím Útvaru sociálneho zabezpečenia FR SR /ďalej len „ÚSZ“/ č. 1377/2012-SZ zo dňa 30. 05. 2012 zvýšený /zvalorizovaný/ výsluhový dôchodok v súlade s právnymi predpismi platnými v čase vzniku nároku. Rozhodnutím ÚSZ č. 4377/2012 – SZ zo dňa 04. 07. 2012 bol sťažovateľovi znížený výsluhový dôchodok o sumu právoplatne priznanú zákonným spôsobom. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie, ktoré rozhodnutím Podpredsedu vlády a ministra financií SR /ďalej „odvolací orgán“/ č. MF/019426/2012-23-25 zo dňa 21. 08. 2012, bolo zamietnuté.

Sťažovateľ obidve rozhodnutia napadol v súlade so zákonom žalobou na krajskom súde, v ktorej sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia odvolacieho orgánu aj ÚSZ. Krajský súd žalobe vyhovel a rozhodnutie odvolacieho orgánu č. MF/019426/2012-23-25 zo dňa 21. 08. 2012, spolu s rozhodnutím ÚSZ č. 4377/2012-SZ zo dňa 04. 07. 2012 rozsudkom sp. zn. 6 S/40/2012-35 zo dňa 08. 02. 2013 ako nezákonné, zrušil. Rozsudok krajského súdu napadol odvolaním Podpredseda vlády a minister financií SR. Jeho odvolaniu NS SR vyhovel v plnom rozsahu...

V podanej žalobe, rovnako ako v odvolaní proti rozhodnutiu ÚSZ, sťažovateľ namietal tri skutočnosti, ktoré podľa jeho názoru odôvodňovali záver, že rozhodnutie nebolo vydané v súlade s právnymi predpismi, v dôsledku čoho bol žalobca ukrátený na svojich právach, keď mu vznikol nárok na vyplácanie zvýšeného/ valorizovaného/ výsluhového dôchodku, ktorý mu bol priznaný zákonným postupom, zákonným spôsobom a zo zákonných dôvodov.

Sťažovateľ namietal

- nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho orgánu,
- neprípustnosť postupu podľa ustanovenia § 105 ods. 7 zák. č. 238/2002 Z. z. v znení neskorších noviel,
- retroaktivitu z dôvodu použitia ustanovenia § 68 ods. 13 zák. č. 328/2002 Z. z. v znení neskorších noviel.

Krajský súd ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku, na základe vyššie uvedených námietok podanej žalobe vyhovel a rozhodnutie odvolacieho orgánu, spolu s rozhodnutím prvostupňového orgánu zrušil.

NR SR v uvedenej veci zaujal odlišný právny názor, rozsudok krajského súdu zmenil a žalobu ako nedôvodnú zamietol. NS SR sa vo svojom rozsudku zaoberal otázkou retroaktivity okrajovo (formálne), keď v odôvodnení rozsudku uviedol, citujem: Keďže nárok na valorizáciu (za splnenia ďalších podmienok) môže vzniknúť dňom 1. júla toho – ktorého kalendárneho roka, úpravu platnú od 30. 06. 2012 odvolací súd za retroaktivitu nepovažoval.“ Rozsudok NS SR nie je presvedčivý, jeho odôvodnenie odporuje právu na spravodlivý proces – „rovnosti zbraní“. Vysporiadať sa s otázkou retroaktivity spôsobom, ako uviedol vo svojom rozhodnutí NS SR, je nedostatočné, nepresvedčivé a čisto formálne.

Do pozornosti dávam fakt, že tri senáty Krajského súdu v Bratislave (1 S, 5 S, 6 S) každý hlasovaním v pomere 3 : 0 cca v 50 totožných veciach žalobu považovali za dôvodnú.

Jediný senát krajského súdu 2 S vyslovil iný právny názor, aj to až potom, čo NS SR zmenil rozsudok proti ktorému smeruje táto sťažnosť a osvojil si závery NS SR.

Skutočnosť, že výsluhový dôchodok sa priznal sťažovateľovi vo vyššej sume, ako patrí, nie je preukázaná žiadnym dôkazom v administratívnom spise a ani z iných skutočností nevyplýva. Rozhodnutie, ktorým bol výsluhový dôchodok zvýšený, je dôkazom opaku. Iný záver ako ten, že rozhodnutie o zvýšení je zákonné a že v ňom určené zvýšenie je v súlade so zákonom, nie je možné prijať. Pre postup podľa § 105 ods. 7 citovaného zákona chýbal zákonný predpoklad t. j. priznanie výsluhového dôchodku v sume vyššej ako patrí. Posudzovanie zákonnosti rozhodnutia podľa neskoršieho zákona a vyvodenie záveru, že nemá oporu v neskoršom zákone, je nielen pre odbornú, ale aj pre laickú verejnosť neakceptovateľné.

Z dikcie citovaného ustanovenia vyplýva, že pre prípustnosť použitia tohto ustanovenia je rozhodujúci právny stav v čase, keď bolo rozhodnuté vo veci.

Skutkový aj právny stav jednoznačne potvrdzuje, že výsluhový dôchodok bol zvýšený v súlade s § 68 ods. 1 zák. č. 328/2002 Z. z., v znení platnom ku dňu, keď vo veci rozhodol vecne príslušný orgán.

Ako bolo uvedené, senát 9 Sžso poukázal na to, že žalovaný mohol vykonať nápravu postupom podľa § 105 ods. 7 a 10 zákona. Podľa ods. 10 citovaného zákona, dávka

nemocenského zabezpečenia, úrazového zabezpečenia a výsluhového zabezpečenia sa odníme alebo zníži, alebo jej výplata sa zastaví, alebo jej výplata sa zastaví odo dňa nasledujúceho po dni, ktorým uplynulo obdobie, za ktoré sa už vyplatila. Tento záver je rovnako účelový ako postup podľa § ods. 7. Ušlo pozornosti súdu, že valorizácia zákonným spôsobom priznaná, nebola nikdy vyplatená. Dôvodom na odňatie, či zníženie nemôže byť novela zákona, ale skutočnosti vymedzené v § 63 až 67 zákona, a teda záver, že v dôsledku novelizácie sa stalo zvýšenie neúčinné, je právne neakceptovateľné. Na postup podľa § 105 musí existovať dôvod vymedzený v citovaných ustanoveniach.

Zo záveru NS SR vyplýva, že je právne irelevantné rozhodnutie, ktorým bol sťažovateľovi zvýšený výsluhový dôchodok, aj keď toto rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonom a že týmto aktom boli autoritatívnym spôsobom potvrdené práva a povinnosti od okamžiku, kedy vznikli (k 31. 12. 2013). NS SR neberie do úvahy, že v uvedenej právnej veci sa nerozhodovalo o výsluhovom dôchodku ako takom, ale v predmetnej veci bolo rozhodované o priznaní valorizácie na nasledujúce obdobie, kde rozhodujúce skutočnosti pre zvýšenie mohli nastať v roku, ktorý predchádzal obdobiu, v ktorom sa výsluhový dôchodok zvyšoval, t. j. v roku 2011. Rozhodnutie, ktorým bol o sumu zodpovedajúcu zákonu zvýšený výsluhový dôchodok, nebolo ani nemohlo byť v rozpore s platným právom a na zákonnosti rozhodnutia nemení nič ani to, že od 30. 06. 2012 nadobudol účinnosť nový zákon. Rozhodnutie, ktorým bol znížený výsluhový dôchodok bolo v rozpore s platným právom a nielen zákon, ale aj rozhodnutie vydané na základe tohto zákona zasiahlo do už uzavretých právnych vzťahov.

Zákon nespojil nárok na zvýšenie výsluhového dôchodku s dátumom 1. 7. 2012, ako to vyplýva z rozsudku NS SR. Výsluhový dôchodok nemal byť zvýšený preto, že nastane deň 1. 7. 2012 ale preto, že v roku 2011 rástli spotrebiteľské ceny a rástli mzdy v hospodárstve. Hmotnoprávnymi dôvodmi, ktoré podmieňovali zvýšenie výsluhového dôchodku od 1. 7. 2012 /vždy sa valorizujú výsluhové dôchodky k tomuto dátumu/, bol nesporne medziročný rast spotrebiteľských cien a medziročný rast priemernej mzdy v hospodárstve. Ak by nenastali skutočnosti, ktoré zakladajú nárok na vyplácanie výsluhového dôchodku, zvýšeného o valorizáciu v roku 2011, samotná skutočnosť, že v roku 2012 objektívne bude deň 1. 07. výšku dôchodku neovplyvní a naďalej bude vyplácaný dôchodok v pôvodnej výške a v pôvodných výplatných termínoch.

Pretože štatistický úrad potvrdil existenciu týchto skutočností (došlo k zvýšeniu miezd, aj rastu cien), ÚSZ bol povinný a zároveň oprávnený konať vo veci /mal všetky zákonom určené podklady pre rozhodnutie vo veci/. Z rozhodnutia ÚSZ, ktorý rozhodol vo veci zvýšenia, vyplýva, že vychádzal zo správneho základu pre určenie výšky výsluhového dôchodku a výsluhový dôchodok zvýšil o 3,05 %, teda o percento rastu, ktorého výška bola určená na základe zákonných dôvodov. Uplynutím dňa 31. 12. 2011 /uplynutie obdobia je tiež právnou skutočnosťou/ a oznámením oficiálnych údajov štatistickým úradom, boli splnené zákonné podmienky pre zvýšenie výsluhových dôchodkov na obdobie od 1. 7. 2012, ktoré nasledovalo po roku v ktorom nárok na výsluhový dôchodok vznikol. Nemôže byť sporné, že postup podľa § 105 ods. 7 citovaného zákona je vylúčený, pretože výsluhový dôchodok bol zvýšený zákonným spôsobom a preto jeho nezákonnosť nie je možné odvodzovať od právneho predpisu, ktorý nadobudol účinnosť 30. 06. 2012 a na základe ktorého bol výsluhový dôchodok znížený o sumu, ktorá bola zákonným spôsobom priznaná. Interpretácia právnych predpisov NS SR, podľa nášho názoru, odporuje citovaným ustanoveniam, je aj v rozpore s čl. 152 ods. 4 Ústavy SR, podľa ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, musí byť v súlade s touto ústavou.

Výklad právnych predpisov NS SR nie je v súlade s čl. 1 ústavy a nie je ani v súlade s čl. 20 a čl. 12 ústavy... Zásade ústavnosti a zákonnosti musí ustúpiť neodôvodnený fiškálny záujem štátu. Podľa nášho názoru, právny názor NS SR je čisto formalistický, ak nárok na výsluhový dôchodok spája s dňom 1. 7. Tento názor sťažovateľ vníma ako účelový a slúži iba na to, aby pravá retroaktivita sa vnímala ako retroaktivita nepravá, ktorá podľa judikatúry ÚS sa považuje za určitých okolností za prípustnú.

Rozhodnutie, ktorým žalobcovi bol zvýšený výsluhový dôchodok, nie je výlučne deklaratórnym rozhodnutím, ale v časti zvýšenia má konštitutívnu povahu, pretože určuje o akú sumu sa konkrétny dôchodok zvyšuje. Pôvodne priznaný a vyplácaný výsluhový dôchodok do 30. 06. 2012 zvyšuje do budúca počnúc dňom 1. 7. 2012. V rozhodnutí, ktorým bol výsluhový dôchodok zvýšený, ÚSZ deklaroval, že uplynutím roku 2011 boli splnené zákonné podmienky na zvýšenie výsluhového, čím vznikol sťažovateľovi nárok na vyplácanie výsluhového dôchodku na nasledujúce obdobie, ktoré sa začína dňom od 1. 7. 2012.

Záveru súdu, že v danom prípade nejde o retroaktivitu, nemôže obstať a podľa názoru sťažovateľa nie sú v súlade s ustálenou judikatúrou.»

Sťažovateľ tiež tvrdí, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu «bolo porušené aj ústavné právo... vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy SR v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu... Podľa judikatúry pojem „majetok“ zahrňuje aj majetkové hodnoty vrátane pohľadávok, na základe ktorých môže dotknutý subjekt tvrdiť, že na ich splnenie mal nárok alebo prinajmenšom „legitímne očakávania“ (vid'. napr. Bronievski/Pol'sko 2002).

... rozsudkom NS SR, ktorý je arbitrárny bolo porušené aj jeho právo podľa čl. 12 ods. 1 Ústavy SR... bolo porušené aj právo... podľa čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky.

Sťažovateľ tvrdí, že právne závery Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo všetkých bodoch ako sú uvedené, sú neodôvodnené a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a majú za následok porušenie základných práv a slobôd.»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a aby vydal tento nález:

„Základné právo... (sťažovateľa, pozn.) na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 12, čl. 20, čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 9 Sžso/31/2013 zo dňa 28. mája 2014 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9 Sžso/31/2013 zo dňa 28. mája 2014.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia advokátovi... vo výške... 340,09 EUR do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05). To zvlášť platí vtedy, ak je sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom.

Sťažovateľ v petite sťažnosti namieta porušenie základného práva „na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru..., ako aj čl. 12, čl. 20 a čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky...“.

Napriek nejednoznačnému vymedzeniu v petite sťažnosti, vychádzajúc z obsahu odôvodnenia sťažnosti a z predmetu konania, v rámci ktorého najvyšší súd rozhodol napadnutým rozsudkom, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a porušenie čl. 12 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu.

Ústavný súd zároveň pripomína, že tvrdenia o porušení iných základných práv, než sú uvedené v petite sťažnosti (v sťažnosti sťažovateľa ide o porušenie čl. 1 ústavy a porušenie práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pozn.), v súlade so svojou doterajšou judikatúrou ústavného súdu považuje iba za súčasť argumentácie (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07).

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí

relevantnú súvislosť medzi namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

V súvislosti s preskúvaním namietaného porušenia označeného práva sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu vydaným v správnom súdnictve je podľa názoru ústavného súdu potrebné zohľadniť špecifiká správneho súdnictva, ktorého úlohou nie je nahradzovať činnosť orgánov verejnej správy, ale preskúmať „zákonnosť“ rozhodnutí a postupov orgánu verejnej správy, o ktorých fyzická osoba alebo právnická osoba tvrdí, že boli nezákonné a ukrátili ju na jej právach (§ 247 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, teda preskúmať to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok v konkrétnom druhu správneho konania rešpektovali príslušné hmotno-právne a procesno-právne predpisy a v súlade so zákonom rozhodli. Treba vziať preto do

úvahy, že správny súd spravidla nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z 28. mája 2014. Podstata jeho argumentácie spočíva v námietke arbitrárneho odôvodnenia napadnutého rozsudku, ako aj popretia zákazu pravej retroaktivity v okolnostiach jeho prípadu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Ústavný súd si pri výklade práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

V zmysle ustanovení čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru má účastník súdneho konania právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, v ktorom sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vysporiada so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami a dôkazmi, ktoré sú na rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné, a teda na také rozhodnutie, ktoré nie je zjavne neodôvodnené ani arbitrárne. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd ďalej poukazuje na to, že miera interpretácie aplikovaných na vec vzťahujúcich sa ustanovení právnych predpisov vo väzbe na rozhodujúce skutočnosti prípadu je adekvátne a rešpektujúca predmetnú právnu úpravu. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06). Takéto pochybenie v ústavnoprávnom zmysle však ústavný súd v napadnutých rozsudkoch najvyššieho súdu nezistil. Nesúhlas sťažovateľa s obsahom napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti, a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným.

Podstatou odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu je interpretácia § 68 ods. 13 v spojení s § 105 ods. 7 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 328/2002 Z. z.“) a ich aplikácia na zistený skutkový stav. Všeobecný súd sa z hľadiska merita veci musel vyrovnáť s otázkou, či v súvislosti so zmenou právnej úpravy upravujúcej podmienky valorizácie vykonanou zákonom č. 185/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť

30. júna 2012, bolo možné už skôr priznané dávky výsluhového zabezpečenia podľa § 68 ods. 1 zákona č. 382/2002 Z. z. účinného do 29. júna 2012 znížiť.

Ustanovením § 68 ods. 13 zákona č. 328/2002 Z. z. účinného od 30. júna 2012 táto nová právna úprava, uznávajúc práva nadobudnuté podľa skoršieho právneho predpisu, zaviedla do budúca nový režim a mechanizmus (procedúru) ich uplatňovania a právam nadobudnutým za skoršej právnej úpravy priznáva odo dňa účinnosti neskoršej právnej úpravy nový obsah. To, čo sa novou právnou úpravou do budúca zmenilo, boli podmienky valorizácie výsluhových dôchodkov. V čase, keď správny orgán priznával sťažovateľovi valorizáciu výsluhového dôchodku, robil tak na základe v tom čase platnej a účinnej právnej normy. Následne v čase, keď správny orgán rozhodol o znížení výsluhového dôchodku sťažovateľa, rozhodol na základe už v tom čase zmenenej, no platnej a účinnej právnej normy, ktorá neznamenalala zánik práva sťažovateľa na valorizáciu výsluhového dôchodku, ale zmenila podmienky valorizácie.

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľom napadnutý rozsudok najvyššieho súdu obsahuje dostatok skutkových a najmä právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol východiská, na základe ktorých postupoval pri strete dvoch časovo na seba nadväzujúcich právnych predpisov, a na základe toho posudzoval hmotnoprávne nároky uplatnené sťažovateľmi.

Najvyšší súd sa jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré boli pre jeho rozhodovanie vo veci sťažovateľa podstatné a právne významné, pričom výklad a aplikácia dotknutých ustanovení právnych predpisov bola vykonaná ústavne súladným spôsobom.

Ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou konštatuje, že do práva na spravodlivé súdne konanie nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivé súdne

konanie je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú, a to za predpokladu, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľným spôsobom zdôvodnil, prečo v okolnostiach prípadu ide o tzv. nepravú retroaktivitu, a nie pravú retroaktivitu, ako tvrdí sťažovateľ, preto právna argumentácia sťažovateľa založená na premise aplikácie právneho predpisu, ktorý mal spôsobiť pravú retroaktivitu, neobstojí. Najvyšší súd v napadnutom rozsudku uviedol:

«Podľa § 68 ods. 13 zákona č. 328/2002 Z. z. v znení zákona č. 185/2012 Z. z., teda v znení platnom od 30. 06. 2012 dávky výsluhového zabezpečenia sa zvyšujú podľa odsekov 1 až 7 v tom kalendárnom roku, v ktorom sa funkčné platy príslušníkov Policajného zboru, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, stupnica platových taríf príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchrannej služby, funkčné platy colníkov alebo hodnostné platy profesionálnych vojakov zvyšujú na základe zákona o Štátnom rozpočte viac ako o 0 %. Ak sa funkčné platy, stupnica platových taríf alebo hodnostné platy v príslušnom kalendárnom roku zvyšujú len u niektorého zo subjektov podľa predchádzajúcej vety, dávky výsluhového zabezpečenia podľa odsekov 1 až 7 sa zvyšujú iba poberateľom, ktorí ukončili posledný služobný pomer v zbore, štátnom orgáne alebo v ozbrojených silách, v ktorom sa uvedené platové náležitosti zvyšujú, a pozostalým po nich.

Podľa § 5 ods. 3 zákona č. 511/2011 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2012 funkčné platy príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, Národného bezpečnostného úradu a colníkov sa v roku 2012 zvýšia o 0 % od 1. januára 2012.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že rozhodnutie Finančného riaditeľstva značka: 1377/2012-SZ zo dňa 30. mája 2012 bolo vydané v čase, kedy podľa vtedy platného znenia zákona č. 328/2002 Z. z. nárok poberateľov dávok výsluhového zabezpečenia na ich

zvýšenie od 01. júla príslušného kalendárneho roka, teda v roku 2012 od 01. júla 2012, upravený bol.

Čo sa týka tvrdenia žalobcu, že nárok na valorizáciu vzniká splnením podmienky, že v priebehu roku 2011 došlo k medziročnému nárastu priemernej mzdy v hospodárstve SR a k medziročnému nárastu spotrebiteľských cien, toto tvrdenie odvolací súd považoval za nesprávne a nepodložené. V zmysle § 68 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z. totiž nárok na zvýšenie dávok výsluhového zabezpečenia vzniká až dňom 01. júla príslušného kalendárneho roka, a to za splnenia podmienok, ustanovených zákonom v znení účinnom k tomuto dňu. Pre posúdenie zákonnosti rozhodnutí dotknutých správnych orgánov bolo preto rozhodujúce znenie zákona, platné k 01. júlu 2012, t. j. ku dňu, od ktorého by sa pri splnení ustanovených podmienok dávka mala (mohla) zvýšiť.

V dôsledku novelizácie zákona č. 328/2002 Z. z. zákonom č. 185/2012 Z. z., účinnej od 30. júna 2012 bol nárok na valorizáciu priznanej a vyplácanej dávky výsluhového zabezpečenia od 01. júla 2012 podmienený zvýšením funkčných platov príslušníkov Policajného zboru, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Slovenskej informačnej služby, Národného bezpečnostného úradu, stupnica platových taríf príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchranej služby a funkčných platov colníkov (ďalej len „funkčné platy“) na základe zákona o štátnom rozpočte o viac ako o 0 %. Keďže v zmysle § 5 ods.3 zákona č. 511/2011 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2012 sa tieto funkčné platy v roku 2012 zvýšia o 0 % od 1. januára 2012, zákon v znení účinnom od 30. júna 2012 nárok na zvýšenie výsluhového dôchodku žalobcu od 01. júla 2012 vylúčil.

Dôsledkom novelizácie zákona č. 328/2002 Z. z. od 30. júna 2012 bola skutočnosť, že rozhodnutie Finančného riaditeľstva z 30. mája 2012 o budúcom zvýšení dôchodku, stratilo po jeho vydaní (dňom 30. júna 2012, teda ešte pred dňom od ktorého sa podľa zákona zvyšujú tieto dôchodky v závislosti od iných okolností) oporu v zákone. Zákon č. 328/2002 Z. z. v znení účinnom od 30. júna 2012 v ustanoveniach § 68 ods. 1 a 13 v spojení s § 5 ods. 3 zákona č. 511/2011 Z. z. zvýšenie dávok výsluhového zabezpečenia od 01. júla 2012 jednoznačne vylučoval.

Podľa § 105 ods. 7 zákona č. 328/2002 Z. z. dávka nemocenského zabezpečenia, úrazového zabezpečenia a výsluhového zabezpečenia sa zníži, ak sa zistí, že sa táto dávka priznala vo vyššej sume, ako patrí.

Dávka výsluhového zabezpečenia sa zníži odo dňa nasledujúceho po dni, ktorým uplynulo obdobie, za ktoré sa už vyplátila (§ 105 ods.10 zákona č. 328/2002 Z. z.).

Podľa názoru odvolacieho súdu rozhodnutie o valorizácii dávky je vo svojej podstate rozhodnutím o priznaní dávky vo vyššej miere, ako bola vyplácaná do určitého dňa. Ak teda prvostupňový správny orgán rozhodol o priznaní zvýšenej dávky výsluhového zabezpečenia z dôvodu jej valorizácie na základe právnej úpravy, ktorá sa v dôsledku novelizácie zákona stala neúčinnou, potom tento orgán musel vykonať nápravu len postupom podľa § 105 ods. 7 a 10 zákona č. 328/2002 Z. z.

Vzhľadom na uvedené odvolací súd považoval rozhodnutie žalovaného, ktorým bolo odvolanie žalobcu zamietnuté a potvrdené prvostupňové rozhodnutie o znížení výsluhového dôchodku žalobcu od 01. júla 2012, za vydané v súlade so zákonom (§ 250j ods. 1 O. s. p.).

Rozsudok krajského súdu preto podľa § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 220 O. s. p. zmenil a žalobu zamietol.»

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené a s poukazom na to, že obsahom označených práv nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (II. ÚS 218/02, resp. I. ÚS 3/97), sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, považujúc ho za arbitrárny, v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že v teórii ústavného práva premietnutej aj do judikatúry ústavného súdu sa uplatňuje tzv. prezumpcia ústavnosti právnych noriem, čo znamená, že na účinnú právnu normu sa orgán ju aplikujúci musí pozeráť ako na súladnú s ústavou dovtedy, kým ústavný súd predpísaným spôsobom nevysloví jej neústavnosť. Ústavnosť retroaktivity právnej normy má pritom právomoc skúmať len ústavný súd, a to v rámci konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy. V konaní o sťažnosti fyzickej osoby podľa čl. 127 ods. 1 ústavy senát ústavného súdu nie je oprávnený preskúmať súlad právnych predpisov s ústavou, pretože takýto prieskum je vyhradený plénu ústavného súdu v konaní podľa čl. 125 ods. 1 ústavy. Ústavný

súd už viackrát zdôraznil, že účel konania o súlade právnych predpisov nemožno dosiahnuť v inom type konania (napr. III. ÚS 18/02, III. ÚS 244/04, IV. ÚS 54/08).

Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že aj v prípade opodstatnenosti tvrdenia sťažovateľa o aplikácii právneho predpisu, ktorý spôsobuje pravú retroaktivitu, by ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú, pretože najvyšší súd aplikoval platný a účinný právny predpis a neústavnosť takéhoto právneho predpisu z dôvodu tvrdených účinkov pravej retroaktivity nemožno preskúmať v konaní o individuálnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, ale len v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy.

II.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 39 ods. 1 ústavy v spojení s porušením čl. 12 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 39 ods. 1 ústavy občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

V súvislosti s namietaným porušením základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 39 ods. 1 ústavy v spojení s porušením čl. 12 ods. 1 ústavy ústavný súd konštatuje, že všeobecný súd, rešpektujúc ústavno-procesné princípy garantujúce základné práva účastníka konania na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, podľa jeho názoru v konaní o ochranu týchto práv a v spojení s nimi posúdil aj namietané porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 39 ods. 1 ústavy, ako aj porušenie čl. 12 ods. 1 ústavy. Ústavný súd dospel k záveru, že aj z hľadiska posúdenia týchto práv nebol

postup všeobecného súdu ani svojvoľný a ani arbitrárny a jeho rozhodnutie je aj z pohľadu poskytnutej ochrany týchto práv ústavne udržateľné, a preto sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2016